

specifikace: K řízení o žalobě insolvenční správkyň, kterou se domáhala jednak určení neúčinnosti právního úkonu (právního jednání) dlužníka spočívající ve vrácení peněžité zálohy z důvodu zvýhodnění žalované ve smyslu ust. § 241 IZ, a jednak vydání plnění (které měla žalovaná tímto neúčinným právním jednáním nabýt) do majetkové podstaty dlužníka, povahou odpůrčí žaloba, proto věcně příslušným jsou krajské soudy coby soudy insolvenční.

§ 7a písm. b) zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon (IZ)

§ 159 odst. 1 písm. d) zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon (IZ)

§ 239 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon (IZ)

XY INS XY
101 VSPH 763/2021
XY ICm XY/XY

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze, jako soud nadřízený, rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Radky Šimkové a JUDr. Jiřího Karety a JUDr. Jiřího Goldsteina v právní věci

žalobkyně: **Insolvency Project v. o. s.**, IČO 28860993
sídlem Bieblova 110/1b, 500 03, Hradec Králové
insolvenční správce dlužníka DOMY s. r. o., IČO 61326968
sídlem Jarošova 162/30, 412 01, Litoměřice
zastoupené advokátem JUDr. Milanem Novákem
sídlem Dukelská 15, 500 02, Hradec Králové

proti
žalované: **A. J.**
zastoupené advokátem JUDr. Michalem Brychtou
sídlem Široká 36/5, 110 00, Praha 1

o neúčinnost právního úkonu (právního jednání) a vydání plnění do majetkové podstaty dlužníka

vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 77 ICm 1723/2016, o určení věcné příslušnosti,

takto:

K projednání a rozhodnutí této věci jsou v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy.

Odůvodnění:

1. Žalobou doručenou dne 19. 5. 2016 Krajskému soudu v Ústí nad Labem (dále též „předkládající soud“) se žalující insolvenční správkyň (dále též „žalobkyně“) domáhala určení neúčinnosti

právního úkonu (právního jednání) dlužníka DOMY s. r. o. (dále jen „dlužník“), spočívajícího v zaplacení částky 1 530 000 Kč dlužníkem žalované v průběhu července 2014 z titulu vratky zálohy na cenu neuskutečněného díla. Dle žalobkyně byla žalovaná zvýhodněna před ostatními věřiteli ve smyslu ust. § 241 insolvenčního zákona č. 182/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů (dále jen „IZ“). Současně žalobkyně požadovala, aby soud uložil žalované povinnost vydat přijatou částku do majetkové podstaty dlužníka spolu s příslušenstvím.

2. Krajský soud v Ústí nad Labem ve věci rozhodl rozsudkem ze dne 17. června 2020, č. j. 77 ICM 1723/2016-38. Žalobu podanou žalobkyní v celém rozsahu zamítl a uložil žalobkyni povinnost zaplatit žalované na náhradu nákladů řízení částku 8 228 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku. K odvolání žalobkyně Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 11. ledna 2021, č. j. 104 VSPH 733/2020-59, potvrdil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem v bodu I. výroku jen ohledně zamítnutí žaloby o určení neúčinnosti vrácení částky 1 530 000 Kč, jinak rozsudek v tomto bodu výroku ohledně vydání částky 1 530 000 Kč do majetkové podstaty dlužníka a v akcesorickém výroku o nákladech řízení zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu I. stupně, že vrácení zálohy žalované dlužníkem nemá povahu neúčinného právního úkonu (právního jednání), nicméně současně dospěl k závěru, že byl soud I. stupně povinen posuzovat nárok žalobkyně na vydání částky 1 530 000 Kč do majetkové podstaty dlužníka dle zákonných ustanovení o bezdůvodném obohacení.
3. V podání ze dne 1. 9. 2021 žalovaná mj. vyslovila názor, že je na místě posouzení věcné a místní příslušnosti soudu k projednání a rozhodnutí této věci. Poukázala na to, že žalující insolvenční správce zahájila řízení jako incidenční spor, aniž zvažila, zda se nemá jednat o žalobu na plnění, pro niž by byla dána jiná příslušnost soudu.
4. Žalobkyně ve svém písemném vyjádření ze dne 1. 9. 2021 k námitce žalované poukázala na závěry Nejvyššího soudu ČR uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 60/2014 a č. R 95/2018 (rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 677/2011 a usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 4123/2014), podle nichž je možné se odpůřící žalobou současně domáhat jak vyslovení neúčinnosti napadeného právního úkonu dlužníka, tak i plnění, které v důsledku takového právního úkonu z majetkové podstaty dlužníka ušlo. Z těchto důvodů žalobkyně neměla námitku věcné nepříslušnosti za opodstatněnou.
5. Předkládající soud postupem dle § 104a odst. 1, 2 a 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) věc předložil Vrchnímu soudu v Praze jako soudu nadřízenému (dále též jen „nadřízený soud“) k rozhodnutí o žalované vznesené námitce věcné nepříslušnosti.
6. Dle ust. § 7 IZ nestanoví-li tento zákon jinak, nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.
7. Dle ust. § 11 odst. 1 věta první a druhá o. s. ř., řízení se koná u toho soudu, který je věcně a místně příslušný. Pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení.
8. Dle ust. § 7a IZ krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně a) v insolvenčním řízení, b) v incidenčních sporech, c) ve sporech o náhradu škody nebo jiné újmy, která vznikla porušením povinnosti podat insolvenční návrh, d) ve sporech o náhradu škody nebo jiné újmy, která vznikla zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu, a e) ve věcech vyplývajících z právních vztahů mezi dlužníkem a insolvenčním správcem týkajících se majetku patřícího do dlužnickovy majetkové podstaty.

9. Dle ust. § 159 odst. 1 písm. d) IZ patří mezi incidenční spory mj. též spory na základě odpůrcí žaloby.
10. Jak dále plyne např. z rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 2011, sp. zn. 23 Cdo 1400/2009, věcnou příslušnost soudu v občanském soudním řízení je nutné posuzovat kdykoli za řízení. Pro určení věcné příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení, a to podle stavu, který tu byl v době zahájení řízení. Dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 30 Cdo 3025/2009, ve sporném řízení, které je ovládáno dispoziční zásadou, platí, že soud je vázán žalobou. Nárok uplatněný žalobou je charakterizován vylíčením skutkových okolností, jimiž žalobce svůj nárok zdůvodňuje, a skutkovým základem vylíčeným v žalobě ve spojitosti se žalobním petitem je pak vymezen základ nároku uplatněného žalobou, který je předmětem řízení. Jestliže tedy předmětem občanského soudního řízení sporného je zákonem uplatněné právo (procesní nárok), které zahrnuje základ (žalobou tvrzené právně významné skutečnosti) a předmět (žalobní petit), potom vylíčením těchto rozhodujících skutečností žalobce určuje, o čem a na jakém skutkovém základě má soud rozhodnout. Dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 1. 2002, sp. zn. 25 Cdo 643/2000, jestliže soud rozhoduje o nároku na peněžité plnění, který vychází ze skutkových tvrzení, jež umožňují posoudit nárok po právní stránce i podle jiných norem, než jak je žalobcem navrhováno, popř. dovolují-li výsledky provedení dokazování podřadit uplatněný nárok pod jiné hmotněprávní ustanovení, než jakého se žalobce dovolává, je povinností soudu uplatňovaný nárok takto posoudit, a to bez ohledu, zda je v žalobě právní důvod požadovaného plnění uveden či nikoliv. Jak se dále podává např. z rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. ICdo 19/2016, i pro odpůrcí žalobu podle insolvenčního zákona platí, že pro posouzení rozsahu vázanosti žalobou je určující vylíčení skutkových okolností a žalobní návrh, přičemž je třeba vždy posuzovat celou žalobu podle jejího obsahu. Domáhá-li se žalobce neúčinnosti právního úkonu a zároveň vydání plnění, které tímto neúčinným úkonem ušlo z majetku dlužníka, nebrání případný zamítavý výrok soudu o požadavku na určení neúčinnosti právního úkonu (pro absenci právního důvodu poskytnutého plnění) tomu, aby soud vyhověl požadavku na zaplacení (vydání) tohoto plnění do majetkové podstaty dlužníka.
11. Z podané žaloby, kterou je soud, jak mj. plyne z výše citované judikatury, po skutkové stránce vázán, a jejíž obsah je rovněž ve sporném občanském soudním řízení určující pro stanovení věcné příslušnosti soudů (obdobně viz např. usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 7. 2. 2012, sp. zn. I. ÚS 3348/10), je zřejmé, že žalující insolvenční správce se domáhala jednak určení neúčinnosti právního úkonu (právního jednání) dlužníka spočívající ve vrácení peněžité zálohy z důvodu zvýhodnění žalované ve smyslu ust. § 241 IZ, a jednak vydání plnění, které měla žalovaná tímto neúčinným právním jednáním nabýt, do majetkové podstaty dlužníka. Není tudíž pochyb, že podaná žaloba měla od počátku povahu odpůrcí žaloby dle ust. § 239 IZ, přičemž vydání plnění ve výši 1 530 000 Kč bylo žalobkyní požadováno ve smyslu ust. § 237 IZ. K projednání takové žaloby jsou přitom dle ust. § 7a písm. b) ve spojení s ust. § 159 odst. 1 písm. d) IZ věcně příslušnými krajské soudy coby soudy insolvenční. Na věcnou příslušnost soudů pak nemá žádný vliv skutečnost, že byla žaloba na určení neúčinnosti právního úkonu (právního jednání) soudními rozhodnutími pravomocně shledána nedůvodnou a nyní je předmětem řízení pouze vydání částky 1 530 000 Kč do majetkové podstaty dlužníka z titulu bezdůvodného obohacení.
12. Ze všech výše uvedených důvodů tedy Vrchní soud v Praze, jako soud nadřízený, rozhodl, že k projednání a rozhodnutí této věci jsou v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy.
13. Usnesením o věcné příslušnosti jsou účastníci řízení a soudy vázáni (§ 104a odst. 7 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není odvolání ani dovolání přípustné.

Praha 8. listopadu 2021

JUDr. Radka Šimková
předsedkyně senátu